

24 juli 2026

Socialdepartementet
s.remissvar@regeringskansliet.se
s.hc@regeringskansliet.se
Diarienummer S2026/00764

FSS remissvar angående slutbetänkandet Ett smittskydd för framtiden (SOU 2026:25)

Föreningen Sveriges socialchefer (FSS) har från Socialdepartementet fått remiss avseende slutbetänkandet *Ett smittskydd för framtiden* (SOU 2026:25), diarienummer S2026/00764. Remissvaret ska ha kommit in till Socialdepartementet senast den 1 september 2026.

Om FSS

FSS är en partipolitiskt obunden förening som företräder cirka 400 socialchefer i landet. Utifrån professionell kunskap, erfarenhet och forskning verkar föreningen för utvecklingen av en kunskapsbaserad socialtjänst och en socialt hållbar välfärd. FSS arbete tar sin utgångspunkt i socialtjänstlagens portalparagraf, barnkonventionen samt principen om alla människors lika värde.

Inledning

FSS har tagit del av slutbetänkandet *Ett smittskydd för framtiden* (SOU 2026:25). Vi välkomnar utredningens ambition att modernisera det svenska smittskyddet genom en tydligare ansvarsfördelning, stärkt rättssäkerhet och förbättrade förutsättningar för nationell samordning. Förslagen bidrar till ett mer förebyggande, flexibelt och robust smittskydd som bättre svarar mot dagens och framtidens utmaningar.

FSS synpunkter

FSS delar bedömningen att ett väl fungerande smittskydd bygger på samverkan mellan stat, regioner och kommuner. Samtidigt anser vi att kommunernas roll behöver tydliggöras ytterligare. Smittskyddsarbetet bedrivs i stor utsträckning där människor bor, får vård och omsorg och lever sina vardagsliv. Kommunal hälso- och sjukvård samt berörda verksamheter enligt socialtjänstlagen (SoL) och lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS) utgör därför en central del av samhällets samlade smittskydd.

Utredningen innebär en modernisering av smittskyddslagstiftningen som i stor utsträckning harmonierar med dagens medicinska kunskap och folkhälsovetenskapliga principer. FSS bedömer att förslagen sammantaget stärker ett proportionerligt, individanpassat och rättssäkert smittskydd, samtidigt som samhällets beredskap och förmåga att hantera framtida smitthot förbättras.

FSS anser samtidigt att vissa delar av reformen bör följas upp efter genomförandet. Det gäller särskilt förändringar som rör den enskildes integritet, informationsskyddighet och användningen av extraordinära smittskyddsåtgärder. En sådan uppföljning är viktig för att säkerställa att lagstiftningen får

avsedd effekt, värnar den enskildes rättigheter och inte leder till oönskade konsekvenser eller otydlighet i tillämpningen.

FSS tillstyrker den övergripande inriktningen i betänkandet och ser positivt på förslagen om stärkt nationell samordning inom vårdhygien och en tydligare regional smittskyddsfunktion. FSS vill särskilt understryka att berörda verksamheter enligt SoL och LSS behöver omfattas av det förebyggande smittskyddsarbetet. Detta gäller exempelvis hemtjänst, särskilda boendeformer och bostäder med särskild service, där risker för smittspridning behöver förebyggas genom tydliga arbetssätt, kompetens och tillgång till stöd. Den kommunala hälso- och sjukvården, äldreomsorgen samt verksamheter enligt SoL och LSS kommer att behöva anpassa rutiner, stärka kompetensen och säkerställa att personal har tillräcklig kunskap om förändrade arbetssätt. Även om flera av förslagen formellt riktar sig mot regionernas ansvar får de direkta konsekvenser för kommunernas verksamheter genom krav på samverkan, informationsöverföring och implementering.

Detta ligger också i linje med Socialstyrelsens vägledning och stöd inom vårdhygien, där vikten av systematiskt smittförebyggande arbete i vård och omsorg samt tillgång till vårdhygienisk kompetens betonas.

Erfarenheterna från covid-19-pandemin visar vikten av gemensamma arbetssätt, tydliga ansvarsförhållanden och en nära samverkan mellan regioner och kommuner.

Vi anser dock att utredningen i flera delar underskattar de praktiska och organisatoriska konsekvenserna för kommunerna.

FSS vill särskilt framhålla följande:

Kommunernas roll behöver tydliggöras. Smittskyddsarbetet omfattar inte enbart hälso- och sjukvården utan även den kommunala välfärden. Hemtjänst, särskilda boenden, korttidsverksamheter, bostäder med särskild service och den kommunala hälso- och sjukvården behöver tydligt omfattas av det förebyggande smittskyddsarbetet.

Den kommunala hälso- och sjukvården behöver synliggöras. I flera delar hänvisar utredningen till hälso- och sjukvården utan att särskilja regionernas och kommunernas ansvar. Den kommunala hälso- och sjukvården är en betydande del av vårdkedjan och behöver beaktas i såväl ansvarsfördelning som nationella kunskapsstöd och utbildningsinsatser.

Nationell samordning av vårdhygien välkomnas. FSS ser mycket positivt på att Folkhälsomyndigheten föreslås få ett nationellt samordningsansvar för vårdhygien. Ett samlat nationellt stöd, gemensamma riktlinjer, utbildningar och kunskapsstöd kan skapa större likvärdighet och underlätta kommunernas arbete. Det är viktigt att kommunernas behov fortsatt ges en tydlig plats i detta arbete.

Kommunerna behöver tillgång till kompetens och stöd. Om kommunernas ansvar för det smittförebyggande arbetet tydliggörs behöver detta följas av tillgång till vårdhygienisk expertis, smittskyddskompetens och ett nära stöd från regionala och nationella aktörer. Detta är en förutsättning för att invånare ska erbjudas ett likvärdigt skydd oavsett bostadsort.

Informations- och utbildningsinsatser. FSS delar utredningens bedömning att utbildning och information är avgörande för ett framgångsrikt genomförande. FSS vill framhålla vikten av utbildningsinsatser och tydlig information som är lätt att använda i kommunala verksamheter. Befintligt stödmaterial behöver vara lättillgängligt, samordnat och anpassat till olika målgrupper. Information behöver också kunna ges på olika språk och med tolkstöd när det behövs, så att både verksamheter och enskilda kan förstå och följa smittskyddets krav och rekommendationer.

För vissa kommuner innebär detta ett ökat behov av översatt informationsmaterial och utvecklade kommunikationsstöd.

Tillgänglig information stärker rättssäkerheten. FSS delar utredningens bedömning att information behöver kunna ges på olika språk och med tolkstöd. Detta omfattar även den kommunala hälso- och

sjukvården och omsorgen. FSS ser positivt på förslag som kan minska stigmatisering och stärka den enskildes rättigheter. Samtidigt bör förändringar, exempelvis kopplade till informationsplikt, följas upp noggrant för att säkerställa att de får avsedd effekt och inte leder till otydlighet i verksamheterna.

Smittskyddet behöver kopplas till omställningen till god och nära vård. Allt fler vårdinsatser ges i den enskildes hem eller i kommunala verksamheter. Därför behöver kommunernas roll och ansvar tydligare beskrivas i det fortsatta utvecklingsarbetet. Smittskyddet behöver utformas utifrån hur vården faktiskt bedrivs idag och i framtiden.

Förslagen ger positiva långsiktiga effekter. FSS delar utredningens bedömning att ett mer samordnat smittskydd på sikt kan bidra till minskad smittspridning, bättre folkhälsa och ökad robusthet inför framtida pandemier och andra samhällsstörningar. För att dessa effekter ska uppnås krävs dock att kommunerna ges goda förutsättningar att genomföra förändringarna.

Avslutning

FSS bedömer sammantaget att slutbetänkandet utgör ett viktigt steg mot ett mer modernt, rättssäkert och förebyggande smittskydd.

För att reformerna ska få avsedd effekt behöver dock kommunernas ansvar, förutsättningar och stödbehov tydligare beskrivas. Kommunal hälso- och sjukvård samt berörda verksamheter enligt SoL och LSS behöver vara en integrerad del av det nationella smittskyddet. Det kräver en tydlig ansvarsfördelning, stärkt samverkan mellan kommuner och regioner, nationellt samordnade kunskapsstöd och likvärdig tillgång till vårdhygienisk kompetens. FSS vill särskilt framhålla att ett framtida smittskydd behöver utgå från ett helhetsperspektiv. Det kan inte avgränsas till hälso- och sjukvårdens traditionella strukturer, utan behöver även omfatta den kommunala välfärdens verksamheter där människor får vård, stöd, omsorg och service. Detta är nödvändigt för att smittskyddet ska fungera i praktiken i berörda verksamheter enligt SoL, LSS och kommunal hälso- och sjukvård.

Föreningen Sveriges socialchefer
Anna Burston, ordförande